

ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΑΤΕ!

Η Δυτική Μάνη σας προσκαλεί να την επισκεφθείτε, να την εξερευνήσετε και να επιστρέψετε στον τόπο σας πλουσιότεροι, καθώς τα ταξίδια ανταμείβουν με νέες εικόνες και εμπειρίες!

Παραδοσιακοί Πύργοι, Πετρόκτιστα Σπίτια, Κάστρα, Νερόμυλοι, Γεφύρια, Βρύσες, Λιθόστρωτα Μονοπάτια, Βυζαντινά Μοναστήρια, Εκκλησίες και Αρχαιοελληνικά Μνημεία κρύβονται μέσα στην άγρια φύση της Μανιάτικης γης.

Ο Ταΰγετος στέκει επιβλητικά ακριβώς πάνω από τη θάλασσα και δημιουργεί μαζί της ένα ενιαίο οικοσύστημα μοναδικής ομορφιάς, με ιδιαίτερη χλωρίδα και πανίδα.

Από τις κορυφές του βουνού, μέχρι τις πολυάριθμες παραλίες, οι επισκέπτες ανακαλύπτουν το φυσικό δίκτυο σύνδεσης των φαραγγιών και των μονοπατιών και απολαμβάνουν την πεζοπορία, την αναρρίκηση, την ποδηλασία, την κολύμβηση και τα θαλάσσια αθλήματα.

Επιπλέον, η φιλοξενία των Μανιατών, τα παραδοσιακά έθιμα τους, οι σύγχρονες τουριστικές υποδομές, που εξυπηρετούν πληθώρα εναλλακτικών μορφών θεματικού τουρισμού, και τα τοπικά προϊόντα εξασφαλίζουν την ποιότητα της διαμονής σας! Καλές διακοπές!

Ο Δήμαρχος
Ιωάννης Μαραμπέας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ	3
ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΑ ΧΩΡΙΑ	4
ΠΑΡΑΛΙΕΣ	10
ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΤΑΪΓΕΤΟΥ	20
ΤΑΪΓΕΤΟΣ	44
ΚΟΡΥΦΕΣ	48
ΦΑΡΑΓΓΙΑ	50
ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	54
ΔΑΣΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ	54
ΧΛΩΡΙΔΑ	56
ΠΑΝΙΔΑ	60
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	62
ΙΣΤΟΡΙΑ	62
ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΠΥΡΓΟΙ	68
ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ	70

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΝΗ / ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

Έκδοση: Δήμος Δυτικής Μάνης

Σχεδιασμός εντύπου: *Evolution Projects Plus*

Εκτύπωση εντύπου: *Evolution Projects Plus*

Φωτογραφία: *Τσερεφός Γιώργος, Αβραμέας Γιάννης*

Κείμενα: *Σκουτέρης Χρήστος*

Επιμέλεια: *Μιχόπουλος Γιάννης, Σκουτέρης Χρήστος*

Μετάφραση: *Πετροπούλου Κατερίνα, Σκουτέρης Χρήστος*

Χάρτες: *Anavasi Editions*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ: Την τοπική Τουριστική Επιτροπή και τα διοικητικά στελέχη του Δήμου, καθώς και την τοπική κοινωνία για τις πληροφορίες, τις οποίες μας διέθεσαν, στο πλαίσιο της δημιουργίας του παρόντος Ταξιδιωτικού Οδηγού!

Η ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΝΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

www.visitwesternmani.com

ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ

ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΑ ΧΩΡΙΑ

ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ Παραλιακό, παραδοσιακό χωριό. Διαθέτει πέτρινα σπίτια και περιβάλλεται από καταπράσινους κήπους με ελιές, κυπαρίσσια και φοινικόδεντρα. Η θέα στον Μεσσηνιακό κόλπο, τα καθαρά νερά, οι υποδομές και τα αξιοθέατα αποτελούν πόλο έλξης τουριστών.

ΑΒΙΑ Παραλιακός οικισμός. Βρίσκεται σε δημοφιλή παραθεριστική περιοχή ανάμεσα στο Αρχοντικό και το Ακρογιάλι. Τα καθαρά, γαλιανά νερά της και η θέα στον Μεσσηνιακό κόλπο αποτελούν πόλο έλξης για τον επισκέπτη, ενώ διαθέτει φυσικά και πολιτιστικά αξιοθέατα.

ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ Παραθαλάσσιο ψαροχώρι. Βρίσκεται σε δημοφιλή παραθεριστική περιοχή, με δαντελωτές ακρογιαλιές και αξιόλογη τουριστική κίνηση. Μαζί με τους γειτονικούς οικισμούς διαμορφώνουν έναν ελκυστικό προορισμό για διασκέδαση και χαλάρωση.

ΚΙΤΡΙΕΣ Γραφικό ψαροχώρι. Περιβάλλεται από πυκνή βλάστηση με ελιές και περιβόλια, ενώ διαθέτει μια ήσυχη παραλία, αν και απέχει μόλις 12 χλμ. από την πόλη της Καλαμάτας. Καταπράσινα νερά, λεία βότσαλα και μικροί όρμοι συνθέτουν την ξεχωριστή ομορφιά του.

ΚΑΜΠΟΣ ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ Παραλιακός οικισμός. Βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από την Καρδαμύλη. Κρυστάλλινα γαλάζια νερά, ελαιώνες και κυπαρίσσια συνθέτουν ένα φιλόξενο τοπίο, που προσφέρει στον επισκέπτη αναψυχή και χαλάρωση.

ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ Παραδοσιακό, παραθαλάσσιο χωριό. Τα πέτρινα σπίτια συμπληρώνουν ιδανικά τη φυσική ομορφιά του. Κρυστάλλινα γαλάζια νερά, ελαιώνες και κυπαρίσσια συνθέτουν ένα φιλόξενο τοπίο, που προσφέρει στον επισκέπτη αναψυχή και χαλάρωση. Αποτελεί τη διοικητική έδρα της Δυτικής Μάνης.

ΚΑΛΑΜΙΤΣΙ Παραλιακός οικισμός. Βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από την Καρδαμύλη. Όμορφο, ήσυχο, τριγυρισμένο από πράσινο. Σημείο αναφοράς η παραλία, μικρή και ιδιαίτερη, με λεία βότσαλα. Ιδανική για χαλάρωση και κολύμπι σε πεντακάθαρα νερά.

ΚΑΛΟΓΡΙΑ Παραλιακός οικισμός. Βρίσκεται κάτω από το παλιό ορυχείο της Πραστοβάς, όπου για δύο χρόνια ο Αλέξης Ζορμπάς εργάστηκε για το Νίκο Καζαντζάκη. Εκτός από τη φυσική της ομορφιά, η αμμώδης παραλία διαθέτει πλήρεις υποδομές για οικογένειες και νεολαίους.

ΣΤΟΥΠΑ Κοσμοπολίτικο, παραθαλάσσιο χωριό. Αν και νεόδμητο, εξελίχθηκε γρήγορα σε δημοφιλή τουριστικό προορισμό. Οι επισκέπτες απολαμβάνουν τις δύο κοντινές, πανέμορφες, αμμώδεις παραλίες, το φυσικό περιβάλλον και την έντονη νυχτερινή ζωή.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Κλασικό ελληνικό ψαροχώρι. Γραφικά καλντερίμια και κτίσματα αγκαλιάζουν το λιμάνι, όπου ο επισκέπτης αγναντεύει με ηρεμία τη θάλασσα και απολαμβάνει φρέσκο ψάρι. Αποτελεί αφετηρία για περιήγηση του φαραγγιού της Τέπενης.

ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Μικρό, γραφικό ψαροχώρι. Βρίσκεται στη θέση της αρχαίας Πέφνου, με το βραχονήσι της. Εδώ άραξε ο Πάρις τα πλοία του, όταν έκλεψε την Ωραία Ελένη. Στο νησάκι γεννήθηκαν σύμφωνα με το μύθο οι Διόσκουροι, δίδυμοι γιοί του Δία, ήρωες και αδερφοί της Ελένης.

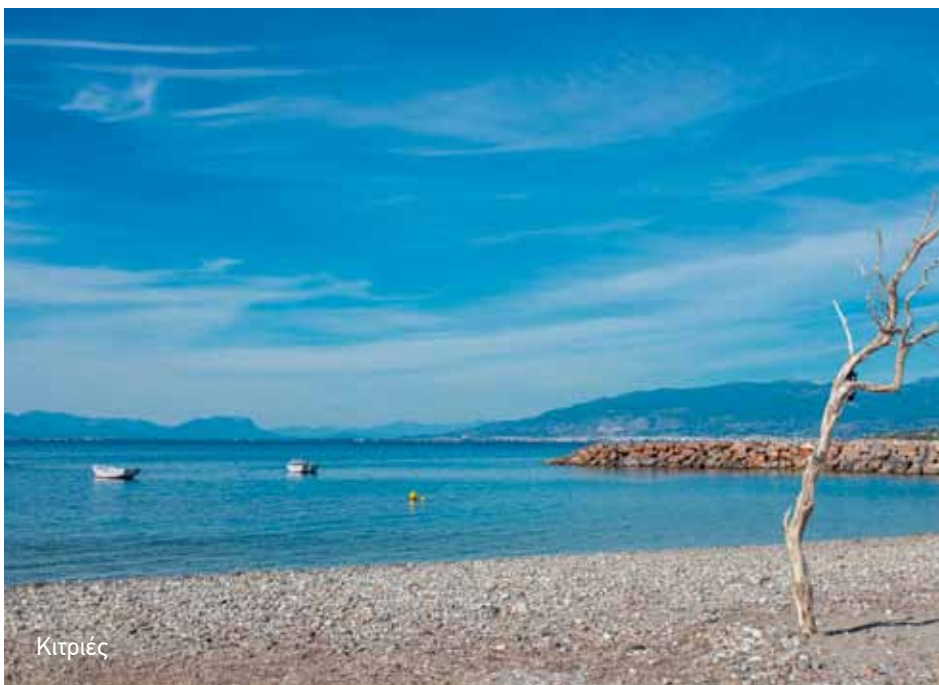

ΤΡΑΧΗΛΑ Παραδοσιακό ψαροχώρι. Μονοπάτια το συνδέουν με ορεινά χωριά, καθώς αποτελούσε εμπορικό λιμάνι και θαλάσσιο συγκοινωνιακό κόμβο, ενώ σε κοντινή απόσταση από αυτό βρίσκονται αρκετές ελεύθερες, όμορφες, βραχώδεις παραλίες.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Οργανωμένες, ελεύθερες, ερημικές, δυσπρόσιτες, αμμώδεις, με βότσαλα, κοντά σε νησάκια, μεγάλες, μικρές, οι παραλίες της Δυτικής Μάνης συνδυάζουν όλα τα γούστα και ικανοποιούν και τους πιο απαιτητικούς επισκέπτες! Την ίδια ποικιλία παρουσιάζουν και τα νερά της θάλασσας, που αλλάζει σε μικρή απόσταση από βαθύ μπλε σε πράσινο ή σε γαλάζιο! Εκτός από κολύμβηση, θαλάσσια αθλήματα, χαλάρωση και αναψυχή, αρκετές από τις παραλίες αποτελούν σημεία εισόδου για τα τέσσερα φαράγγια της Δυτικής Μάνης, που οδηγούν ψηλά προς τον Ταΰγετο! Αυτό οφείλεται στη σιάνια για τα παγκόσμια δεδομένα εγγύτητα στη θάλασσα ενός τόσο ψηλού βουνού!

Αρχοντικό

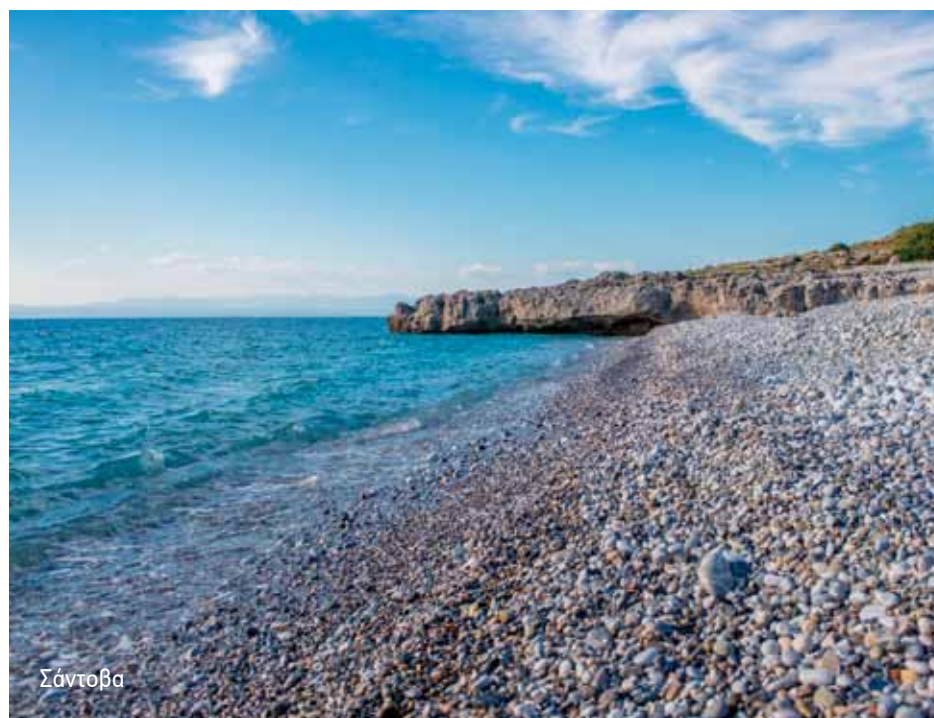
Κιτρίες

Σάντοβα

Αρχοντικό

Σάντοβα

Καρδαμύλη

Κινούμενοι επί της οδού Καλαμάτας - Αρεόπολης, η οποία διασχίζει τη Δυτική Μάνη, οι επισκέπτες συναντούν κατά σειρά την παραλιακή κοσμοπολίτικη ζώνη από το Αρχοντικό έως και το Ακρογιάλι, τις Κιτριές, πλήθος μικρών, δυσπρόσιτων και ήσυχων ακτών, τα Ρισά στην Καρδαμύλη, τις δύο παραλίες στο Καλαμίτσι, τη μαγική παραλία του Φονέα, από όπου ξεκινά και το ομώνυμο φαράγγι, την παραλία Δελφίνια, τη δημοφιλή διεθνώς για τους παραθεριστές, περιοχή των γειτνιαζόντων χωριών της Καλόγριας και της Στούπας, όπου βρίσκεται και η παραλία της Χαλικούρας, την παραλία Γνώσπη στον Άγιο Νικόλαο, τις παραλίες Πανταζή και Μαλσόβα, τον Άγιο Δημήτριο, εν συνεχεία για τους πιο τολμηρούς το Καταφύγιο και τέλος την παραλία της Τραχήλας!

Ρισά

Φονέας

Καλαρίτσι

Στούπα

Καλόγρια

Χαλικούρα

Γνώση

Μαλσόβα

Πανταζή

Άγιος Δημήτριος

Καταφύγιο

Τραχήλα

ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΤΑΥΓΕΤΟΥ

ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ

Παραδοσιακό χωριό με πυργόσιπτα. Είναι κτισμένη αμφιθεατρικά πάνω σε λόφο, με υπέροχη θέα του Μεσσηνιακού κόλπου, της κορυφής του Ταυγέτου και του φαραγγιού του Ριντόμου. Σε απόσταση 2 χλμ. βρίσκεται η κοσμοπολίτικη παραλία της Σάντοβας.

ΠΛΑΤΩΜΑ Μικρός ορεινός οικισμός. Βρίσκεται σε δύσβατη τοποθεσία, με πυκνή βλάστηση και θέα. Σε κοντινή απόσταση περνάει το ρέμα Μύλοι, που χύνεται κοντά στο Ακρογιάλι, ενώ οι πεζοπόροι μπορούν να επισκεφθούν κοντινά χωριά, όπως ο Κάμπος Αβίας.

ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ Παραδοσιακό χωριό. Πήρε το όνομά του από την πηγή νερού, που βρίσκεται κάτω από το κοντινό Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου. Από εδώ διέρχεται το γνωστό λιθόστρωτο μονοπάτι Μπίλιοβο, που καταλήγει στα Αλτομιρά. Βρίσκεται κοντά στο φαράγγι του Ριντόμου.

ΚΟΥΦΗΣ Μικρός οικισμός. Κτισμένος κοντά στα Σωτηριάνικα, σε χαμηλότερο υψόμετρο. Από εκεί διέρχεται η Επαρχιακή Οδός Καλαμάτας Αρεόπολης. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται και η Μεγάλη Μαντινεία.

ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ Παραδοσιακό χωριό. Κτισμένο στους πρόποδες του Ταυγέτου μέσα σε πυκνή βλάστηση. Από εδώ ξεκινά το περίφημο λιθόστρωτο μονοπάτι Μπίλιοβο, που καταλήγει στα Αλτομιρά. Ξεχωρίζουν η παλιά και η νέα γέφυρα του Κοσκάραγα και η λαϊκή μανιάτικη αρχιτεκτονική.

ΧΑΡΑΥΓΗ Παραδοσιακός οικισμός. Κτισμένο στους πρόποδες του Ταυγέτου ανάμεσα σε κυπαρρσία, πεύκα και ελιές. Κύριο αξιοθέατο είναι ο τριώροφος Πύργος Καπετανάκη, μιας οικογένειας σπουδαίων αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, με πάνω από 100 πολέμιστρες.

ΠΗΓΑΔΙΑ Ορεινός οικισμός σε υψόμετρο 927 μέτρων. Από εδώ ξεκινάει ο ξεροπόταμος της Σάντοβας, που διαμόρφωσε το πανέμορφο φαράγγι του Ριντόμου. Γεφύρια, καλντερίμια και μη επισκέψιμα σπήλαια βρίσκονται κρυμμένα ανάμεσα σε έλατα, πεύκα και βελανιδιές.

ΚΡΥΑ ΒΡΥΣΗ Βόρεια των Πηγαδιών και πάνω στον Ταΰγετο, βρίσκεται ο οικισμός Κρύα Βρύση σε μια δύσβατη και άγρια περιοχή, ανάμεσα σε κωνοφόρα δέντρα.

ΔΕΝΔΡΑ Βορειοδυτικά των Πηγαδιών και πάνω στον Ταΰγετο, βρίσκεται ο οικισμός Δενδρά, σε μια δύσβατη και άγρια περιοχή, ανάμεσα σε κωνοφόρα δέντρα.

ΡΙΖΑΝΑ Ο βορειότερος οικισμός της Δυτικής Μάνης. Βρίσκεται ψηλότερα από τον οικισμό της Κρύας Βρύσης, σε μια δύσβατη και άγρια περιοχή, ανάμεσα σε κωνοφόρα δέντρα.

ΑΛΤΟΜΙΡΑ Πανέμορφο παραδοσιακό χωριό. Πέτρινα σπίτια, που αποτελούν εξαιρετικά δείγματα Μανιάτικης αρχιτεκτονικής. Εδώ καταλήγει το περίφημο λιθόστρωτο μονοπάτι Μπίλιοβο. Το ορεινό του έδαφος το κατέστησε κατάλληλο για λημέρι και καταφύγιο του ληστή Αλτόμορου.

ΔΟΛΟΙ Γραφικό χωριό. Αποτελείται από τους οικισμούς των Άνω και Κάτω Δολών, που είναι κτισμένοι σε αντικριστούς λόφους. Εκκλησίες και Πύργοι δεσπόζουν στην περιοχή, που έχει πλούσια βλάστηση και καλντερίμια, ενώ την διέρχεται το φαράγγι της Σάντοβας.

ΚΑΛΛΙΑΝΕΪΚΑ Από τα καινούργια χωριά. Πήρε το όνομα του από την οικογένεια Καλιάνη που το έκτισε. Βρίσκεται πάνω από τις Κιτριές και δεσπόζει σε μια αραιά κατοικημένη περιοχή. Σπίτια με κεραμοσκεπές, αυλές, ελαιώνες, περιβόλια, φοίνικες και εκκλησίες συνθέτουν το τοπίο.

ΜΑΛΤΑ Οικισμός που κτίστηκε από επαναστατημένους Μανιάτες που γύρισαν από την Κορσική και την Ιταλία. Βρίσκεται κάτω από τον Πύργο της οικογένειας Κουτήφαρη, μέλος της οποίας ήταν ο πρώτος Μπέης της Μάνης, και κοντά στον Πύργο Μαυρικού και στο Σταυροπήγιο.

ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΟ Παραδοσιακό χωριό. Ελαιώνες και κυπαρίσσια συνθέτουν το τοπίο που το περιβάλλει. Κτισμένο δίπλα στο ιστορικό Κάστρο της Ζαρνάτας, το οποίο είχαν διαδοχικά υπό τον έλεγχο τους Βυζαντινοί, Βενετοί, Οθωμανοί και Μανιάτες.

ΚΑΜΠΟΣ ΑΒΙΑΣ Γραφικό Κεφαλοχώρι. Εύκολη πρόσβαση, καθώς βρίσκεται σε οροπέδιο με ελιές και κυπαρίσσια. Οι επισκέπτες μπορούν να θαυμάσουν τον μυκηναϊκό θολωτό τάφο, το κοινινό κάστρο της Ζαρνάτας, ενώ δεν είναι μακριά ούτε η θάλασσα ούτε οι πιο ορεινές περιοχές.

ΟΡΟΒΑΣ Παραδοσιακός μικρός οικισμός. Κτισμένος σε περιοχή με πυκνή βλάστηση, κυρίως ελαιώνες, κοντά στον Κάμπο Αβίας, σε μεγαλύτερο υψόμετρο. Συνδέεται με μονοπάτια με τα γειτονικά χωριά, ενώ διαθέτει μια όμορφη ορθόδοξη εκκλησία.

ΤΟΥΜΠΙΑ Μικρός οικισμός. Κτισμένος σε περιοχή με πυκνή βλάστηση, κοντά στον Κάμπο Αβίας, σε μεγαλύτερο υψόμετρο. Βρίσκεται κοντά στο φαράγγι του Ριντόμου.

ΒΟΡΕΙΟ ΓΑΪΤΣΩΝ

Γραφικός οικισμός, ο βορειότερος των Γαϊτσών. Κτισμένος σε πλαγιά με πυκνή βλάστηση, με υπέροχη θέα στο φαράγγι του Ριντόμου. Στην άκρη του οικισμού βρίσκεται το Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία, περιμετρικά του οποίου βρίσκονται υπολείμματα αρχαίων τειχών.

ΚΕΝΤΡΟ ΓΑΪΤΣΩΝ

Πετρόκτιστος οικισμός, στην καρδιά των Γαϊτσών. Κτισμένος σε πλαγιά με πυκνή βλάστηση, με υπέροχη θέα στο φαράγγι του Ριντόμου. Έχει Μανιάτικους πύργους και πέτρινα δρομάκια. Ακόμη διαθέτει φημισμένες εκκλησίες, τον Ιερό Ναό των Ταξιάρχών και την Παναγία Χελμού.

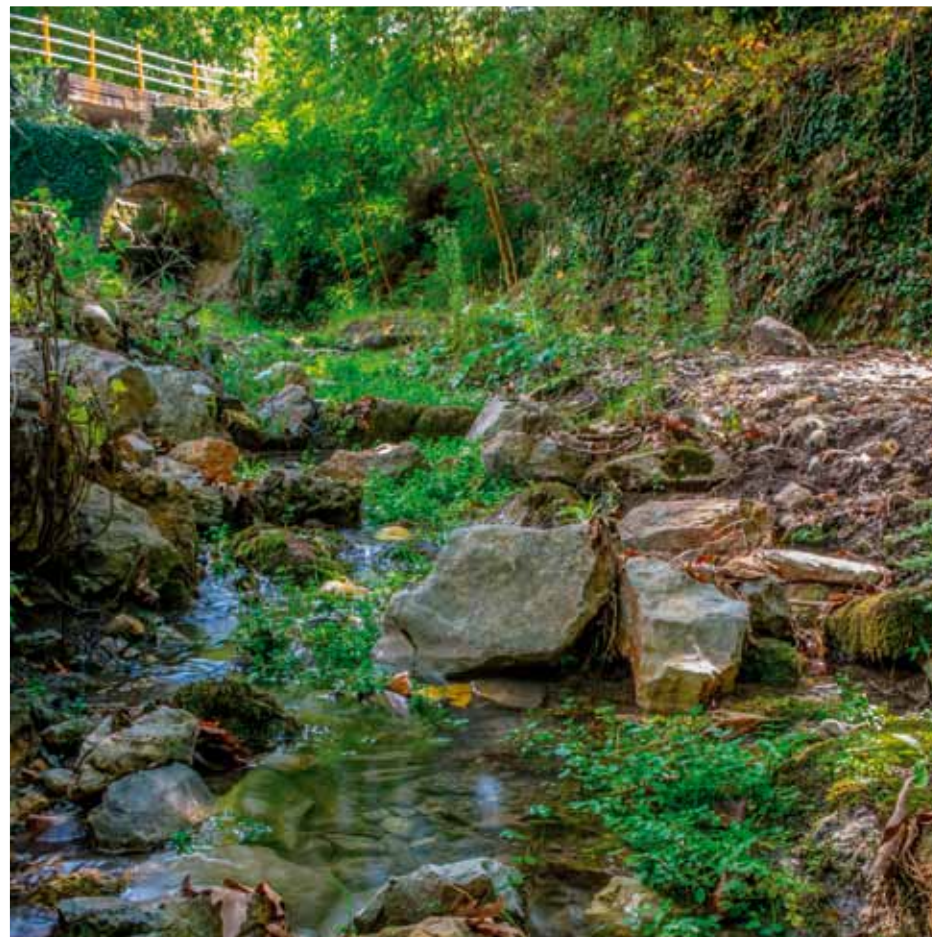

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΓΑΪΤΣΩΝ

Γραφικός οικισμός. Κτισμένος, σε υψόμετρο 640 μέτρων, ανατολικά του Κέντρου και βορειοανατολικά της Χώρας Γαϊτσών, σε πλαγιά με πυκνή βλάστηση, διαθέτει υπέροχη θέα στο φαράγγι του Ριντόμου.

ΧΩΡΑ ΓΑΪΤΣΩΝ Γραφικό χωριό. Κτισμένο σε πλαγιά με πυκνή βλάστηση διαθέτει υπέροχη θέα στο φαράγγι του Ριντόμου. Κινούμενος προς Τσέρια ο επισκέπτης βλέπει το Βυθό ή Καλντέρα έναν τεράστιο, κατάφυτο «κράτηρα» που δημιουργήθηκε από την πτώση της οροφής σπηλαίου.

ΠΡΟΣΗΛΙΟ Παραδοσιακό Μανιάτικο χωριό, με στενά καλντερίμια, γραφικά πέτρινα σπίτια και πύργους. Είναι αμφιθεατρικά κτισμένο σε πλαγιά λόφου και διαθέτει υπέροχη θέα της ευρύτερης περιοχής της Καρδαμύλης. Ηλιόλουστο, όπως μαρτυρά το όνομά του, σχεδόν όλο το χρόνο.

ΚΑΛΥΒΕΣ Πετρόκτιστος οικισμός, κτισμένος στην κορφή λόφου κοντά στο Προσήλιο. Μέσω μονοπατιών, οι πεζοπόροι μπορούν είτε να εισέλθουν εύκολα στο πανέμορφο φαράγγι του Βυρού είτε να κινηθούν βόρεια προς Τσέρια. Ακόμη διαθέτει την εκκλησία του Άγιου Μάμα.

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ Πανέμορφο γραφικό χωριουδάκι, κτισμένο κοντά στην Καρδαμύλη, σε μεγαλύτερο υψόμετρο. Συνδέεται με την Καρδαμύλη και μέσω μονοπατιού και πήρε το όνομά του από την εκκλησία του χωριού. Η θέα του είναι εκπληκτικής ομορφιάς.

ΛΕΠΤΙΝΙ Πετρόκτιστος παραδοσιακός οικισμός, κτισμένος στην περιοχή των Τσέριων, γνωστής ως Μπαλκόνι της Μάνης, λόγω της πανοραμικής θέας που έχει. Κατοικείται από το Μεσαίωνα, αν και παλιότερα ήταν κτισμένος περίπου 1.000 μέτρα πιο βόρεια.

ΠΕΔΙΝΟ Πετρόκτιστος παραδοσιακός οικισμός, κτισμένος στην περιοχή των Τσέριων, γνωστής ως Μπαλκόνι της Μάνης, λόγω της πανοραμικής θέας που έχει. Βρίσκεται στην πλαγιά του βουνού, μέσα σε πυκνή βλάστηση, με ελιές, κυπαρίσσια και πεύκα.

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Πετρόκτιστος παραδοσιακός οικισμός, κτισμένος στην περιοχή των Τσέριων, γνωστής ως Μπαλκόνι της Μάνης, λόγω της πανοραμικής θέας. Ονομάστηκε καταφύγιο, καθώς στα δυτικά του στο γκρεμό υπάρχουν σπήλαια, όπου κρύβονταν οι κάτοικοι από τους πειρατές.

ΖΑΧΑΡΙΑ Πετρόκτιστος παραδοσιακός οικισμός, κτισμένος στην περιοχή των Τσέριων, γνωστής ως Μπαλκόνι της Μάνης, λόγω της πανοραμικής θέας. Βρίσκεται στην πλαγιά του βουνού, μέσα σε πυκνή βλάστηση, με ελιές, κυπαρίσσια και πεύκα, δίπλα στα Γιατρέϊκα.

ΓΙΑΤΡΕΪΚΑ Πετρόκτιστος παραδοσιακός οικισμός, κτισμένος στην περιοχή των Τσέριων, γνωστής ως Μπαλκόνι της Μάνης, λόγω της πανοραμικής θέας. Βρίσκεται στην πλαγιά του βουνού, μέσα σε πυκνή βλάστηση. Πήρε το όνομά του από την οικογένεια Ιατρών ή Μεδίκων, που το έκτισε.

ΤΣΕΡΙΑ Πετρόκτιστο παραδοσιακό χωριό, εποπτεύει τους σε κυκλική διάταξη οικισμούς της περιοχής των Τσεριών, γνωστής ως Μπαλκόνι της Μάνης, λόγω της πανοραμικής θέας. Βρίσκεται στην πλαγιά του βουνού, μέσα στα πεύκα. Η διάταξη των οικισμών επελέγη παλιά για οχύρωση.

ΠΕΤΡΟΒΟΥΝΙ Πανέμορφο γραφικό χωριουδάκι, σε υψόμετρο 180 περίπου μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας. Η θέα του, που εκτός από την περιοχή της Καρδαμύλης περιλαμβάνει σχεδόν όλο τον Μεσσηνιακό κόλπο, είναι εκπληκτικής ομορφιάς.

ΛΑΚΚΟΣ Γραφικός οικισμός, ανατολικά της Αγίας Σοφίας, νότια του Εξωχωρίου και βόρεια του Προαστίου. Πέτρινα σπίτια, πυκνή βλάστηση, μονοπάτια και εκκλησίες είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής.

ΕΞΩΧΩΡΙ Παραδοσιακό, ιστορικό, ορεινό χωριό με Μανιάτικους Πύργους. Βρίσκεται κοντά στον Ταΰγετο και στο φαράγγι του Βυρού. Έχει πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Οι επισκέπτες μπορούν να απολαύσουν αναρρίχηση, πεζοπορία, ποδηλασία και αγροτουρισμό.

ΧΩΡΑ ΕΞΩΧΩΡΙΟΥ Παραδοσιακό, ορεινό χωριό. Βρίσκεται πολύ κοντά στο Εξωχώρι. Παλιά τα δύο χωριά αποτελούσαν, μαζί με άλλους οικισμούς, την Ανδρούβιτσα, μια πόλη πάνω στο βασιλικό δρόμο, που χρησιμοποιούσαν οι τελευταίοι Βυζαντινοί Αυτοκράτορες, οι Παλαιολόγοι.

ΠΡΟΑΣΤΙΟ Παραδοσιακό χωριό. Μετά από την Άλωση της Πόλης εγκαταστάθηκαν εκεί γνωστές βυζαντινές οικογένειες. Είναι αμφιθεατρικά κτισμένο σε πλαγιά λόφου και διαθέτει υπέροχη θέα. Βρίσκεται κοντά στην παραλία του Καλαμιτίσου και στο φαράγγι του Φονέα.

ΣΑΪΔΟΝΑ Παραδοσιακό, ορεινό χωριό. Βρίσκεται κοντά στον Ταΰγετο και στο φαράγγι του Φονέα. Βελανιδιές σκεπάζουν τα παλιά παραδοσιακά σπίτια και τα καλντερίμια. Το όνομά του προκύπτει από την ύπαρξη πολλών αψιδιών και την ομορφιά του τοπίου.

ΚΑΣΤΑΝΙΑ Γραφικό, ορεινό χωριό. Βρίσκεται κάτω από την κορφή Μαυροβούνου του Ταΰγету, ανάμεσα σε βελανιδιές και καρυδιές. Ως φυσικό οχυρό παραμένει αθέατο ακόμη και από κοντινή απόσταση. Εδώ, στον Πύργο Ντουράκη, κρύφτηκε ο Κολωκοτρώνης από τους Οθωμανούς.

ΛΕΥΚΤΡΟ Παραδοσιακό, πετρόκτιστο χωριό. Κτισμένο ανάμεσα σε ελαιώνες, σε κοντινή απόσταση από τις παραλίες της Στούπας και της Καλόγρινας, αποτελεί ουσιαστικά ενιαίο προορισμό με τα παραθαλάσσια θέρετρα. Ήσυχο, όμορφο και εύκολα προσβάσιμο.

ΝΕΟΧΩΡΙ Από τα νεότερα χωριά, κτισμένο με μανιάτικη αρχιτεκτονική. Βρίσκεται πάνω σε λόφο, ανάμεσα σε ελαιώνες και βελανιδιές, σε κοντινή απόσταση από τις παραλίες της Στούπας και του Αγίου Νικολάου. Διαθέτει υπέροχη θέα και τα σπίτια του είναι σε αμφιθεατρική διάταξη.

Πύργος Από τα παλαιότερα χωριά, το πρώτο που απέκτησε Πύργο, εξ ου και το όνομα. Φυσικό παρατηρητήριο, πάνω στο δρόμο που συνδέει τα παραλιακά με τα ορεινά χωριά. Γραφικά σπίτια με εσωτερικές αυλές, μαγευτική θέα της περιοχής. Διαθέτει βιολογικό ξενοδοχείο.

Καρυβοβούνι Παραδοσιακό, ορεινό χωριό. Κτισμένο αμφιθεατρικά σε δύο πλαγιές που σχηματίζουν ρέμα, ανάμεσα σε βελανιδιές και ελιές. Στην πλατεία του στέκει αγέρωχος ένας μεγάλος πλάτανος. Γνωστό ως Αράχωβα της Μάνης και φημισμένος προορισμός από τα παλιά χρόνια.

Δρυοπη Παραδοσιακός, μανιάτικος οικισμός. Κτισμένος δίπλα στο δρόμο που ενώνει την Καρδαμύλη με τα Κόκκινα Λουριά Λακωνίας, κοντά στο Καρυβοβούνι, αλλά σε χαμηλότερο υψόμετρο. Επίσης, είναι κοντά στον Πύργο και στην Καστάνια.

Ελαιόχωρι Παραδοσιακό, ορεινό χωριό. Κτισμένο σε υψόμετρο ανάμεσα σε πυκνή βλάστηση, σε κοντινή απόσταση από την πηγή του χειμάρρου που καταλήγει στην παραλία του Πανταζή, εποπτεύει τα Ρίγκλια και την παραλιακή ζώνη μεταξύ Αγίου Νικολάου και Αγίου Δημητρίου.

Άνω Ρίγκλια Παραδοσιακό, πετρόκτιστο χωριό. Κτισμένο σε οροπέδιο ανάμεσα σε ελαιώνες, σε κοντινή απόσταση από την παραλία του Πανταζή, αποτελεί ουσιαστικά ενιαίο προορισμό με τα Κάτω Ρίγκλια. Ήσυχο, όμορφο και εύκολα προσβάσιμο.

Κάτω Ρίγκλια Παραδοσιακό, πετρόκτιστο χωριό. Κτισμένο σε οροπέδιο ανάμεσα σε ελαιώνες, σε κοντινή απόσταση από την παραλία του Πανταζή, αποτελεί ουσιαστικά ενιαίο προορισμό με τα Άνω Ρίγκλια. Ήσυχο, όμορφο και εύκολα προσβάσιμο.

ΠΗΓΗ Παραδοσιακός, ορεινός οικισμός. Κτισμένη σε υψόμετρο 370 μέτρων ανάμεσα σε πυκνή βλάστηση, κοντά στην Πλάτσα, με την οποία αποτελούν ουσιαστικά ενιαίο τουριστικό προορισμό. Έχει θέα στη θάλασσα και στην περιοχή Άγιος Δημήτριος.

ΠΛΑΤΣΑ Παραδοσιακό, ορεινό χωριό. Διαθέτει πολλούς πύργους και είναι κτισμένο σε υψόμετρο 370 μέτρων ανάμεσα σε πυκνή βλάστηση. Το όνομα της σημαίνει πλάτωμα και αποτελούσε το ορεινό τμήμα της αρχαίας Πέφνου. Έχει θέα στη θάλασσα και στην περιοχή Άγιος Δημήτριος.

ΚΟΤΡΩΝΙ Πετρόκτιστος, παραδοσιακός οικισμός. Από υψόμετρο 90 μέτρων ατενίζει τη θάλασσα και την παραλιακή ζώνη του Αγίου Δημητρίου. Ηλιόλουστο τον περισσότερο καιρό του χρόνου, βρίσκεται σε κοντινή απόσταση τόσο από τις παραλίες, όσο και από την Πλάτσα.

ΚΥΒΕΛΕΙΑ Παραδοσιακός ορεινός οικισμός. Κτισμένος στην είσοδο της Μηλιάς, περίξ του δρόμου, που έρχεται από την Πλάτσα. Πήρε το όνομά του από τον πύργο του σπλαρχηγού Γιωργάκη Κυβέλου. Εδώ βρίσκεται ο τάφος του Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη, πατέρα του Θεόδωρου.

ΜΗΛΙΑ Παραδοσιακό ορεινό χωριό. Κατοικείται από το 1465, καθώς υπάρχουν γραπτές αναφορές του ονόματος του χωριού. Περιβάλλεται από πυκνή βλάστηση, έλατα, βελανιδιές, πεύκα και μουριές στην πλατεία του χωριού. Ήταν καταφύγιο της οικογένειας του Κολοκοτρώνη.

ΚΑΤΩ ΧΩΡΑ Παραδοσιακός ορεινός οικισμός. Κτισμένος στην είσοδο της Μηλιάς, περίξ του δρόμου, που έρχεται από το Καρυοβούνι. Βρίσκεται κρυμμένος μέσα στην πυκνή βλάστηση, πάνω στον Ταΰγετο.

ΚΟΥΜΑΝΙ Πετρόκτιστος, παραδοσιακός οικισμός. Βρίσκεται ακριβώς δίπλα στον Νομιστή, κτισμένο αμφιθεατρικά με θέα στη θάλασσα και στη γύρω περιοχή. Το σημαντικότερο αξιοθέατο είναι η βυζαντινή εκκλησία των Αγίων Αναργύρων.

ΝΟΜΙΤΣΗΣ Πετρόκτιστο, παραδοσιακό χωριό. Βρίσκεται ανάμεσα στην Πλάτσα και στις Θαλάμες, κτισμένο αμφιθεατρικά με θέα στη θάλασσα και στη γύρω περιοχή. Βυζαντινές εκκλησίες, ερειπωμένοι πύργοι και πέτρινα σπίτια μαρτυρούν την αίγλη του παρελθόντος.

ΘΑΛΑΜΕΣ Παραδοσιακό, πετρόκτιστο χωριό. Κατοικείται από την εποχή της αρχαίας Σπάρτης, όταν διέθετε ιερό μαντείο, αφιερωμένο στην προστάτιδα των ναυτικών Ινώ. Ανέδειξε σημαντικούς αγιογράφους, όπως ο Κουτήφαρης. Βρίσκεται ανάμεσα στις παραλίες και στο βουνό.

ΣΩΜΑΤΙΑΝΑ Παραδοσιακός μικρός οικισμός. Κτισμένος ακριβώς πάνω από τις Θαλάμες και τον Πλάτανο. Βρίσκεται πιο κοντά προς το βουνό, ανάμεσα στα κυπαρίσσια και στα πεύκα, με θέα της γύρω περιοχής.

ΛΑΓΚΑΔΑ Παραδοσιακό μανιάτικο χωριό. Κτισμένο σε λαγκάδι, εξ ου και η ονομασία του. Αξιοθέατο είναι ο παλιός ναός της Γιάτρισσας με το μεγαλύτερο μοναστήρι της περιοχής, που κάποτε φιλοξενούσε 300 μοναχούς. Εδώ απεβίωσε ο εκχριστιανιστής της Μάνης, Άγιος Νίκων.

Άγιος Νίκων Πανέμορφο πετρόκτιστο χωριό. Γνωστό και ως Πολιάνα, πήρε το όνομα του από τον Άγιο Νίκωνα, εκχριστιανιστή της Μάνης. Είναι το τελευταίο χωριό της Μεσσηνίας προς τα ανατολικά, έχει θέα στον Μεσσηνιακό κόλπο και διαθέτει μια γραφική πλατεία.

ΤΑΪΓΕΤΟΣ

Το όρος Ταΐγετος καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης της Δυτικής Μάνης. Η απότομη αλλαγή υψόμετρου από την κορυφή του βουνού έως τη θάλασσα, χαρακτηρίζει την περιοχή και διαμορφώνει το φυσικό της περιβάλλον. Ο Ταΐγετος διαθέτει την υψηλότερη κορυφή της Πελοποννήσου, τον Προφήτη Ηλία με υψόμετρο 2.407 μέτρα. Το κυρίαρχο πέτρωμα είναι ο ασβεστόλιθος. Οι μεγάλες κλίσεις έχουν σαν αποτέλεσμα τη γρήγορη απορροή των ομβρίων και την έντονη διάβρωση που δημιούργησε και τις μεγάλες χαράδρες του Ριντόμου και του Βυρού. Η βλάστηση και οι βιότοποι του ακολουθούν την τυπική διαδοχή των ζωνών βλάστησης από τα φρύγανα μέχρι τα αλπικά λιβάδια. Ο Ταΐγετος παρουσιάζει και εξαιρετικό κλιματικό ενδιαφέρον. Αυτό οφείλεται στην ιδιαίτερη γεωμορφολογία του (απόκρημνες κορυφές, φαράγγια) σε συνδυασμό με την γεωλογία του (παλιότερη περιοχή της Πελοποννήσου μαζί με τον Πάρνωνα) και με το γεγονός ότι έμεινε απομονωμένος, όταν η υπόλοιπη Πελοπόννησος σκεπάστηκε από τη θάλασσα. Πολλοί ήρωες και πολεμιστές βρήκαν καταφύγιο εδώ στο παρελθόν από την εποχή της Αρχαίας Σπάρτης.

Σήμερα, ο Ταΰγετος στέκει αγέρωχος πάνω από τη θάλασσα, βασιλικός και ειρηνικός. Οι επισκέπτες μπορούν να ασκηθούν σωματικά και ψυχικά, να έρθουν κοντά στην άγρια φύση με ασφάλεια και να ζήσουν μοναδικές εμπειρίες. Πληθώρα δραστηριοτήτων, όπως πεζοπορία, αναρρίχηση, ορειβασία, ορεινή ποδηλασία περιμένουν τους επισκέπτες. Λόγω της μικρής απόστασης του βουνού από τη θάλασσα, όλες οι ορεινές δραστηριότητες μπορούν να συνδυαστούν με κολύμπι στη θάλασσα, κατά τη διάρκεια της ίδιας ημέρας. Το βουνό, τα φαράγγια, η βλάστηση, οι παραλίες και η θάλασσα, συνθέτουν ένα φυσικό περιβάλλον, μοναδικό σε όλη τη Μεσόγειο. Οι άρτιες και σύγχρονες τουριστικές υποδομές συνυπάρχουν αρμονικά με τον παραδοσιακό χαρακτήρα της Δυτικής Μάνης, χωρίς να τον αλλοιώνουν.

ΚΟΡΥΦΕΣ

Στην περιοχή της Δυτικής Μάνης, το υψόμετρο κυμαίνεται από 0 έως 2.407 μέτρα και το γεωμορφολογικό ανάγλυφο χαρακτηρίζεται από τοπικά μηδενικές και μικρές κλίσεις στα πεδινά και μεγαλύτερες στα ορεινά. Το υψόμετρο αυξάνεται σταδιακά, αλλά όχι ομαλά. Ενδεικτικά, η κορυφή Προφήτης Ηλίας του Ταΰγέτου, η υψηλότερη της Πελοποννήσου (2.407μ.), εκτείνεται μόλις σε 12,8 Km οριζόντια απόσταση από τη θάλασσα. Επίσης σχηματίζονται οι κορυφές: Χαλασμένο (2.204μ.), Μαυροβούνα (1.909μ.), Τραγοβούνι (1.908μ.), Νεραϊδοβούνα (2.032μ.), Άγιος Νίκων (1.204μ.).

ΦΑΡΑΓΓΙΑ

ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΟΥ ΒΥΡΟΥ

Το φαράγγι του Βυρού, με μήκος περίπου 20χλμ., είναι ένα από τα μεγαλύτερα και εντυπωσιακότερα φαράγγια της Ελλάδας. Η είσοδός του αρχίζει από τα Τσέρια και προχωράει βαθιά στην καρδιά του Ταΰγετου, κάτω από την κορυφή της Μαυροβούνας. Οι πεζοπόροι μπορούν να το περπατήσουν ως τις πηγές του Βυρού ποταμού. (Απόσταση 2 ώρες και 30 λεπτά). Το περπάτημα σε ολόκληρο το μήκος του είναι πολύ δύσκολο, γιατί τα μονοπάτια χάνονται μέσα στην πυκνή βλάστηση. Κοντά στις πηγές του Βυρού σώζονται αρκετοί παλαιοί αλευρόμυλοι. Οι διάφορες σηματοδοτημένες διαδρομές, οι οποίες περνούν όλες από γραφικά χωριά με βυζαντινά εκκλησάκια και υπέροχα πέτρινα κτίσματα, παρέχουν τη δυνατότητα για μια ευχάριστη διαδρομή. Το φαράγγι του Βυρού είναι προσβάσιμο με μεγαλύτερη ευκολία από τα χωριά Τσέρια, Κάλυβες και Εξωχώρι.

ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΗΣ ΝΟΥΠΑΝΤΗΣ

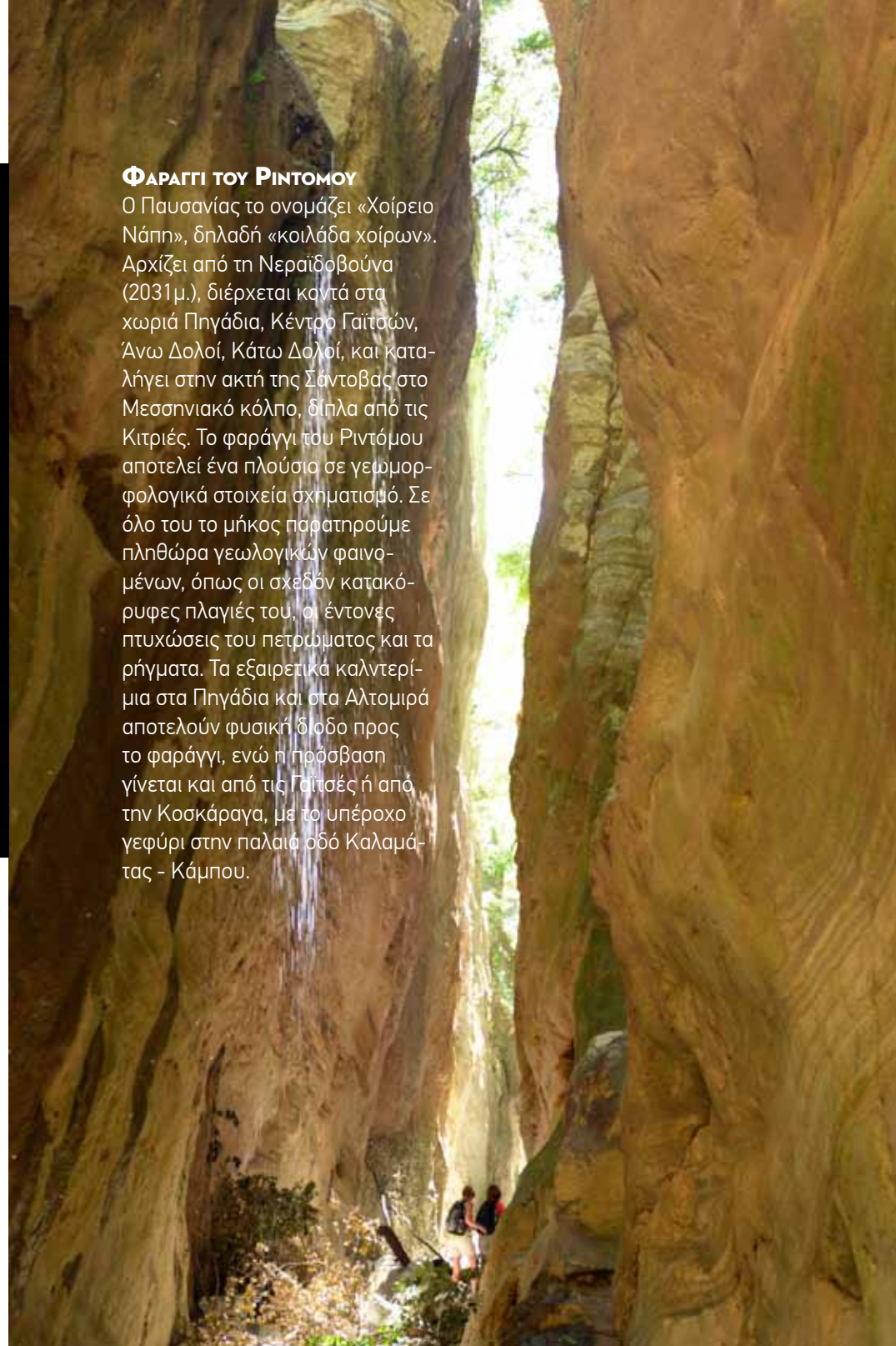
Το φαράγγι της Νούπαντης αρχίζει να σχηματίζεται από το Μοναστήρι της Βαϊδενίτσας, τρία χιλιόμετρα μετά από την Σαϊδόνα, στον δρόμο προς το Εξωχώρι και καταλήγει μετά από οκτώ περίπου χιλιόμετρα στην κρυστάλλινη παραλία του Φονέα, μεταξύ Στούπας και Καρδαμύλης. Το φαράγγι είναι γεμάτο με σπήλαια, πολλά εκ των οποίων είναι απροσπέλαστα, αφού βρίσκονται ψηλά στους κάθετους κόκκινους βράχους. Ο χρόνος που απαιτείται για να διασχίσει κάποιος τη χαράδρα από το Μοναστήρι της Βαϊδενίτσας μέχρι την παραλία του Φονέα είναι από πέντε ώρες και τριάντα λεπτά έως έξι ώρες και τριάντα λεπτά. Όμως, είναι δυνατό μέσω του συντηρημένου λιθόστρωτου μονοπατιού που αρχίζει έξω από την Σαϊδόνα σε τριάντα λεπτά, να φτάσει κάποιος στο μέσο του φαραγγιού και από εκεί να συνεχίσει προς τα κάτω, ώστε σε τρεισήμισι με τέσσερις ώρες να βρεθεί στην παραλία του Φονέα.

ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΗΣ ΤΕΠΕΝΗΣ

Το Φαράγγι της Τέπενης ξεκινά από τα χωριά Καρμυβούνη και Μηλέα και καταλήγει στην παραλία του Πανταζή στον Άγιο Νικόλαο.

ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΟΥ ΡΙΝΤΟΜΟΥ

Ο Πausanias το ονομάζει «Χοίρειο Νάπη», δηλαδή «κοιλιάδα χοίρων». Αρχίζει από τη Νεραϊδοβούνα (2031μ.), διέρχεται κοντά στα χωριά Πηγάδια, Κέντρο Γαϊταών, Άνω Δολοί, Κάτω Δολοί, και καταλήγει στην ακτή της Σάντοβας στο Μεσσηνιακό κόλπο, δίπλα από τις Κιτριές. Το φαράγγι του Ριντόμου αποτελεί ένα πλούσιο σε γεωμορφολογικά στοιχεία σχηματισμό. Σε όλο του το μήκος παρατηρούμε πληθώρα γεωλογικών φαινομένων, όπως οι σχεδόν κατακόρυφες πλαγιές του, οι έντονες πτυχώσεις του πετρώματος και τα ρήγματα. Τα εξαιρετικά καλντερίμια στα Πηγάδια και στα Αλτομιρά αποτελούν φυσική διώδο προς το φαράγγι, ενώ η πρόσβαση γίνεται και από τις Γαϊτσές ή από την Κοσκάραγα, με το υπέροχο γεφύρι στην παλαιά οδό Καλαμάτας - Κάμπου.

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΔΑΣΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ

Το Δάσος της Βασιλικής καλύπτει περίπου 11.000 στρέμματα δασικής έκτασης, κυρίως ελατοδάσος και πευκοδάσος και εκτείνεται στο νότιο τμήμα της οροσειράς του Ταΰγétου. Από τη θέση Άγιος Δημήτριος οι πεζοπόροι ακολουθούν το διεθνές μονοπάτι E4 και κατηφορίζοντας μπαίνουν στην κοίτη της χαράδρας του Βυρού στη Σκιά του Προφήτη Ηλία και του Χαλασμένου με κατεύθυνση την Καρδαμύλη. Βαδίζοντας στα ίχνη της αρχαίας Βασιλικής Οδού των βασιλέων της Λακεδαιμόνως, οι ταξιδιώτες περνούν τις τοποθεσίες Διλάγκαδο και Τροσκονά και μετά από πορεία 5 - 6 ωρών ανηφορίζουν στην αριστερή πλαγιά της χαράδρας για το χωριό Εξωχώρι, το οποίο απέχει 10χλμ. οδικώς από την Καρδαμύλη. Πρόσβαση στο Δάσος της Βασιλικής υπάρχει από το Εξωχώρι με δασικό δρόμο 21χλμ.

ΧΛΩΡΙΑΔΑ

Η χλωρίδα της περιοχής παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία ειδών, εκ των οποίων αρκετά είναι σπάνια και ενδημικά. Η φυσική βλάστηση είναι χαρακτηριστική της νοτιοδυτικής Ελλάδας και διαμορφώνεται από το κλίμα, τη γεωλογία και τις απότομες κλίσεις. Κυρίαρχη είναι η παρουσία των εκτεταμένων ελαιώνων. Στο τμήμα της Δυτικής Μάνης, με υψόμετρο μέχρι 700 μέτρα, το οποίο χαρακτηρίζεται από μακρύ και ξηρό καλοκαίρι και ήπιους χειμώνες αναπτύσσονται δύο τύποι βλάστησης: η μακία και τα φρύγανα. Τα φρύγανα αναπτύσσονται στις ξηρότερες και θερμότερες περιοχές με γνωστότερα είδη το θυμάρι και τη φασκομηλιά.

Στις υπόλοιπες περιοχές όπου δεν ασκείται γεωργική εκμετάλλευση συναντάται η μακία, η τυπική μεσογειακή βλάστηση με κυρίαρχα είδη το πουρνάρι, την αγριελιά, το σχίνο και το σπαρτό. Στα ρέματα φύονται πλατάνια πικροδάφνες και λυγαριές. Στο τμήμα της Δυτικής Μάνης, με υψόμετρο (700-1.000 μέτρα), όπου οι θερμοκρασίες είναι χαμηλότερες εμφανίζονται δάση φυλλοβόλων, κυρίως βελανιδιές. Στις πιο ξηρές και νότιες πλαγιές εξαπλώνεται το πουρνάρι, αγριοτριανταφυλιές και το σφεντάμι. Στο ορεινό τμήμα (1.000-1.800 μέτρα) όπου τα καλοκαίρια είναι πιο δροσερά και βρέχει περισσότερο απαντώνται δάση κωνοφόρων και λιβάδια στις ξηρότερες και πιο άγονες εκτάσεις. Κυρίαρχο είναι το κεφαλλονίτικο έλατο, είδος ενδημικό της κεντρικής και νότιας Ελλάδας. Διαδεδομένη είναι και η παρουσία της μαύρης πεύκης, όπως στο δάσος της Βασιλικής. Τα όρια του δάσους συναντούν τα αλπικά λιβάδια σε υψόμετρο πάνω από 2.200 μέτρα με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη θέση Πόρτες κάτω από την κορυφή του Ταυγέτου, όπου η βλάστηση περιλαμβάνει θάμνους και πολυετείς πόες.

ΠΑΝΙΔΑ

Η πανίδα παρουσιάζει έντονη ποικιλία και περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό ειδών. Τα θηλαστικά που εμφανίζονται στην περιοχή είναι η αλεπού, το τσακάλι, ο λαγός, η νυφίτσα, το κουνάβι, ο σκαντζόχοιρος, ο ασβός και ο αγριόγατος. Από τα ερπετά απαντώνται χελώνες, σαύρες και φίδια. Ακόμη πλουσιότερη είναι η орνηθοπανίδα της περιοχής και για αυτό το λόγο, η Δυτική Μάνη περιλαμβάνεται στις σημαντικές περιοχές για τα πουλιά στην Ελλάδα. Πετροχελιδώνα, Κοτσύφια, σπουργίτια, κοράκια, γερακότσιχλες, κίσσες, ελατοπαπαδίτσες, σπίνιοι, δρυοκολάπτες, πετροπέρδικες, φάσσες, φίδαετοί, σπιζαετοί, χρυσαετοί, πετρίτες, διπλοσαΐνα, νυκτόβια αρπακτικά, όπως ο μπούφος, ο νανομούφος, ο γκιώνης και η κουκουβάγια, καθώς και ορισμένα αρπακτικά περισσότερο κοινά όπως το βραχοκιρκίνεζο γεράκι, αποδεικνύουν το μέγεθος της ποικιλίας. Ακόμη υπάρχουν μικροοργανισμοί (π.χ ακάρεα), ασπόνδυλα (έντομα, μαλάκια κ.λπ.) και λεπιδόπτερα (πεταλούδες). Στο θαλάσσιο περιβάλλον απαντώνται ψάρια όπως σαρδέλες, κουτσομούρες, μπαρμπούνια, κέφαλοι, γόπες, ροφοί, συναγρίδες, σκορπίδια, δράκαινες, κεφαλόποδα (καλαμάρι, σουπιά, χταπόδι), μαλακόστρακα (γαρίδες, καβούρια, αστακοί), δελφίνια, φώκιες (*Monachus monachus*) και θαλάσσιες χελώνες (*Caretta caretta*).

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ Το όνομα «Καρδαμύλη» αναφέρεται για πρώτη φορά στα χρόνια του Ομήρου και αναφέρεται στον Όμηρο ως η πρώτη από τις «επτά ευνομούμενες και καλώς κατοικούμενες πόλεις» που ο Αγαμέμνωνας θα έδινε προίκα στον Αχιλλέα αν νυμφευόταν μια από τις κόρες του. Αργότερα ονομάστηκε «Σκαρδαμούλα», ενώ τα τελευταία χρόνια επικράτησε πάλι το αρχαίο όνομα. Στην Καρδαμύλη, κατέφυγαν πρόσφυγες από το Μυστρά, μετά την καταστροφή του το 1460, οι οποίοι κατέφυγαν σε σπηλιές εξού και το όνομα Τρουπάκηδες, ενώ σε αυτήν ο Κολοκοτρώνης μαζί με άλλους Μανιάτες οπλαρχηγούς, σχεδίασαν την επανάσταση του 1821.

ΑΛΕΞΗΣ ΖΟΡΜΠΑΣ Ανάμεσα στη Στούπα και στο νέο Προάστιο, στην Πραστοβά, στα μέσα της δεύτερης δεκαετίας του 1900, ο Νίκος Καζαντζάκης με το Γιώργο Ζορμπά, έστησαν το λιγνιτωρυχείο και το σκηνικό του βιβλίου που έγραψε ο μεγάλος Έλληνας λογοτέχνης με πρωταγωνιστή τον «αθάνατο Έλληνα» με τις υπαρξιακές ανησυχίες, ο οποίος στο έργο πήρε το όνομα «Αλέξης». Ο Καζαντζάκης έζησε στο μαγευτικό ακρογιάλι της Καλόγριας, την περίοδο 1917-1918. Στο νότιο ακρωτήριο του κόλπου υπάρχει η σπηλιά του Καζαντζάκη, όπου έγραψε το έργο του, ενώ στο βόρειο τμήμα του κόλπου το σπιτάκι που έμενε. Επάνω από το κόλπο στην άκρη του δρόμου δεσπόζει η προτομή του, ενώ πριν από την είσοδο για το χωριό και αριστερά του κεντρικού δρόμου βρίσκεται το εγκαταλελειμμένο ορυχείο της Πραστοβάς.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Η ΣΕΛΙΝΙΤΣΑ Το όνομα Σελίνιτσα προέρχεται από τη μικρή Σελήνη ή μικρή Ελένη, σύμφωνα με το: «Σελινίτσα, στ' άκουσμα σου ριγ' η Σελήνη, καθώς ο Πάρις θωπεύει την Ελένη».

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΩΝ Μετονομάστηκε από Πολιάνα σε Άγιο Νίκωνα το 1929, προς τιμή του Οσίου Νίκωνα του Μετανοείτε, ο οποίος έζησε στο χωριό και έδρασε κατά το β' μισό του 10ου αιώνα. Ο Όσιος περιόδευσε σε όλη τη Μάνη για να ενισχύσει και να δυναμώσει το Χριστιανισμό (980-998), προσπλύτισε τους Σλάβους Μηλιγγούς του Ταυγέτου και σύμφωνα με την παράδοση έζησε σε μια σπηλιά ανατολικά του χωριού.

ΞΕΩΧΩΡΙ Αναφέρεται για πρώτη φορά το 1278 σε έγγραφο Ενετικού δικαστηρίου σαν Ανδρούβιστα, ενώ εμφανίζεται και στον «Ορισμόν» του Δεσπότη του Μυστρά Θεόδωρου Β' Παλαιολόγου, που συντάχθηκε το 1440.

ΘΑΛΑΜΑΙ Σε απόσταση 20 χλμ. βόρεια του Οιτύλου βρισκόταν η αρχαία πολιτεία Θαλάμαι (Κουτήφαρι). Ήταν μια από τις πόλεις του «Κοινού των Ελευθερολακώνων» και βρισκόταν στην περιοχή του σημερινού χωριού Θαλάμαι που κατά το Στράβωνα ονομαζόντουσαν «Βοιωτοί». Στην κλασική εποχή είχε 7.500 κατοίκους. Εκεί στο δρόμο από το Οίτυλο προς τις Θαλάμες βρισκόταν το ιερό Μαντείο, της θεάς των ναυτιλομένων, της Ινούς. Η πόλη κάλυπτε μεγάλη περιοχή, όπου βρισκόταν τότε η Νομική Σχολή και τα Δικαστήρια της εποχής. Στις Θαλάμες, λένε, ότι κατοίκησε και ο Τυνδάρω πατέρας της ωραίας Ελένης και των Διόσκουρων, Κάστορα και Πολυδεύκη. Στην περιοχή έχουν βρεθεί επιγραφές που αναφέρουν ότι οι κάτοικοι των Θαλαμών θεωρούσαν προστάτες τους, τους αυτοκράτορες της Ρώμης Μάρκο Αυρήλιο, Αντώνιο και Ανδριανό.

ΚΑΣΤΑΝΙΑ Το 1481 ο ήρωας Κλαδάς διέφυγε στα βουνά της Καστανίας από την πολιορκία των Τούρκων και μέσω του Πόρτο-Κάγιο έφθασε στην Ιταλία.

ΛΑΓΚΑΔΑ Ήταν εμπορικός οικισμός και στην αρχαιότητα υπήρξε πέρασμα της οδού που οδηγούσε από τη Σπάρτη στα Μεσσηνιακά παράλια και ήταν ενσωματωμένη στην επικράτεια των Θαλαμών. Το 1336 παραχωρήθηκε ως φέουδο στο Ν. Ατζαγιόλι και το 1503 κυριάρχησε η οικογένεια Βούλτσου.

ΜΗΛΙΑ Κατά την παράδοση, στους αρχαίους χρόνους στην τοποθεσία αυτή, υπήρχε ναός της θεάς Αθηνάς διακονούμενος από πολλούς ιερείς.

ΠΡΟΑΣΤΙΟ Από το 15ο αιώνα παραχωρήθηκαν εκτάσεις του Προαστίου στους Παλαιολόγους και στους Μελισσηνοίς. Πολλοί από τη γνωστή οικογένεια των Μελισσηνών, μετανάστευσαν στη Ζάκυνθο και άρχισε η κυριαρχία της γενιάς του Πούργαλη. Το 1618 αναφερόταν ως Χώρα Προαστίου και αριθμούσε 100 οικογένειες. Το Προάστιο, λόγω των οχυρών θέσεών του, γνώρισε μεγάλες καταστροφές από τους Τούρκους που το έκαψαν το 1615 και το 1670, ενώ το 1675 μετανάστευσαν 340 κάτοικοι στο Τάραντα της Ν. Ιταλίας. Το 1743 ήταν έδρα Επισκοπής και είναι πλημμυρισμένο από Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες, μοναστηριακές, ενοριακές και οικογενειακές που απηχούν την παλαιά και έντονη θρησκευτική ζωή.

ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ Αρχαιολογικά ευρήματα που ανακαλύφθηκαν τυχαία το 1938, υποδηλώνουν την ύπαρξη Μυκηναϊκής κατοίκησης στα Σωτηριάνικα. Ανάμεσα σε άλλα, βρέθηκαν σε λάρνακα χρυσά κτερίσματα όπως, χρυσό δίωτο κύπελλο με ανάγλυφες παραστάσεις δέντρων, χρυσός αμφορέας, χρυσός δίσκος και χρυσό ημικυκλικό διάδημα.

ΚΑΜΠΟΣ ΑΒΙΑΣ Ο Κάμπος τοποθετείται από πολλούς αρχαιολόγους στο χώρο της αρχαίας Γερνίας και της ομηρικής Ενόπης. Θεωρείται, δηλαδή, διάδοχος των δύο αυτών πανάρχαιων πολισμάτων. Η Γερνία, όπως μας πληροφορεί ο Πausanias - και σ' αυτό συμφωνεί κι ο γεωγράφος Πτολεμαίος - ήταν πόλη μεσόγειος. Την ταυτίζει με την Ενόπη, την οποία ο Όμηρος αναφέρει σαν ένα από τα επτά «ευ ναϊόμενα πτολίεθρα» του Αγαμέμνωνος και διευκρινίζει ότι στις ημέρες του λεγόταν «Γερνία». Η Γερνία (και Γέρνη), σύμφωνα με τις παραδόσεις που διέσωσε ο Πausanias, έδωσε το όνομά της και στο θρυλικό Βασιλιά της Πύλου Νέστορα που λεγόταν και «Γερνήιος», γιατί σ' αυτή, κατέφυγε και παρέμεινε κάμποσο καιρό ο Ηρακλής, όταν κατέλαβε την Πύλο. Και σ' αυτή ο Νέστωρ μετέφερε τα οστά του Μαχάονος, γιου του Ασκληπιού, που σκοτώθηκε στον πόλεμο της Τροίας και τα ενταφίασε στη θέση «Ρόδον». Στην ίδια θέση υπήρχε και το «Ιερόν Άγιον», όπου είχε στηθεί και όρθιο χάλκινο άγαλμα του «Μαχάονος εστεφανωμένου» και γίνονταν «ιάματα νόσων». Ο μυκηναϊκός θολωτός - βασιλικός «τάφος του Μαχάονος» που τοποθετείται γύρω στο 1250 π.Χ., έχει βρεθεί στη θέση «Γαρμπελιά» Κάμπου και διατηρείται σε αρκετά καλή κατάσταση.

ΓΑΪΤΣΕΣ Όσο για τα ιερά του Διονύσου και της Αρτέμιδος (που επίσης αναφέρει ο Πausanias) τοποθετούνται βορειοανατολικά του Κάμπου, κοντά στη σωζόμενη αρχαιοελληνική ακρόπολη, στο χωριό Κέντρο-Μπρίντα Γαϊτσών, όπου μάλιστα ο Valmin βλέπει και το πολυθρύλητο ιερό της «Λιμνάτιδος Αρτέμιδος», τοποθετώντας την αρχαία «Χοίρειο Νάπη» στη χαράδρα της «Κοσκάραγας». Σ' αυτή τη χαράδρα σώζονται βυζαντινά τείχη της άλλοτε ισχυρής πόλεως «Μαρβινίτσας».

ΚΙΤΡΙΕΣ Υπήρξε επίκειο της Ζαρνάτας και έδρα των Μπέδων της Μάνης, αφού πέντε από τους οκτώ μπέδες της Μάνης χρησιμοποιήσαν ανά τακτά χρονικά διαστήματα τις Κιτριές ως έδρα τους (ο Τζανέτμπεης Κουτήφαρης, ο Μιχάλμπεης Τρουπάκης, ο Παναγιώτμπεης Κουμουντουράκης, ο Αντώνμπεης Γρηγοράκης και ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης). Εκεί έγινε στις 8 Μαρτίου 1821 η υπογραφή του Εθνικού Συμβολαίου, με τον Πετρόμπεη να αναλαμβάνει αρχηγός του αγώνα, μετά την απόφαση που έλαβαν οι συγκεντρωθέντες Μανιάτες οπλαρχηγοί και πρόκριτοι.

ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ Το 1470 ο Ενετός τοποτηρητής την κατέστησε έδρα του. Το 1479 οι Ενετοί παρέδωσαν την πόλη στους Τούρκους και το 1480 απελευθερώθηκε από τον Κλαδά. Το 17ο αιώνα γνώρισε μεγάλες καταστροφές από τους Τούρκους και η περιοχή προσωρινά ερήμωσε. Νοτιοανατολικά της Μεγάλης Μαντινείας, στη χαράδρα της Σάντοβας, υπάρχει το σπήλαιο «Καταφύγιο», με μικρό άνοιγμα στην είσοδό του, από την οποία περνάει μόλις ένα άτομο. Οι κάτοικοι της περιοχής το χρησιμοποιούσαν ως καταφύγιο στις πειρατικές και τούρκικες επιδρομές και εκεί, κατά τα Ορλωφικά, βρήκαν τραγικό θάνατο οι Μαντινιώτες από τους Τουρκαρβανίτες που τους ανακάλυψαν και τους έπνιξαν με αναμμένο θειάφι ή έσφαξαν όσους κατόρθωσαν να βγουν.

ΑΒΙΑ Ο βασιλιάς Κρесеφόντης μετονόμασε την περιοχή σε Αβία, από το όνομα της κόρης του Ηρακλή και τροφού του Ηρακλείδη Γληνού -Αβίας, η οποία κατέφυγε εκεί με το βρέφος Γληνό, διωκόμενη από τους Αχαιούς. Σύμφωνα με τον Πausανία, είναι μια από τις επτά πόλεις που υποσχέθηκε ο Αγαμέμνωνας ως προίκα στον Αχιλλέα. Στην ευρύτερη περιοχή της Αβίας βρέθηκαν πολύτιμα αρχαιολογικά ευρήματα, τα οποία μαρτυρούν προμυκηναϊκό πολιτισμό.

ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΠΥΡΓΟΙ

ΚΑΣΤΡΟ ΖΑΡΝΑΤΑΣ Βρίσκεται κοντά στο Σταυροπήγιο, ένα μεσογειακό χωριό πνιγμένο μέσα σε ελαιώνες, κτισμένο στην πλαγιά του λόφου.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΚΑΣΤΡΟ ΑΝΩ ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ Κάτω από το μεσαιωνικό κάστρο του 12ου αιώνα και κοντά στην επάνω Καρδαμύλη, βρίσκονται οι Ελληνιστικοί θαλαμοειδείς τάφοι «Διοσκούρων».

ΟΧΥΡΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΩΝ ΤΡΟΥΠΑΚΗΔΩΝ-ΜΟΥΡΤΖΙΩΝ Το οχυρό συγκρότημα των Τρουπάκηδων - Μούρτζινων, το οποίο δωρήθηκε το 1967 στο Ελληνικό Δημόσιο από τις ιδιοκτήτριές του Μαρία και Ελένη Μπουκουβαλέα, κληρονόμους των Μούρτζινων, προκειμένου να στεγάσει Κλασικό, Βυζαντινό και Λαογραφικό Μουσείο.

ΜΑΛΤΑ, ΠΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΚΟΥΤΗΦΑΡΗ-ΑΛΟΥΠΗΔΩΝ Η Μάλτα είναι Μαρινάτικο Πυργοχώρι, όπου υπάρχει ο ιστορικός πύργος των Κουτήφαρη-Αλούπηδων.

ΜΑΛΤΑ, ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΙΚΟΥ Πρόκειται για οχυρό πυργόσπιτο που κτίσθηκε το 1814 από τον Μαυρίκο, προεστό της Μάλτας.

ΚΑΣΤΑΝΙΑ, ΠΕΝΤΑΩΡΟΦΟ ΠΥΡΓΟΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝ Κ. ΝΤΟΥΡΑΚΗ Η ΔΟΥΡΑΚΗ Το πενταώροφο πυργοσυγκρότημα του καπετάν Κ. Ντουράκη ή Δουράκη, όπου βρήκε άσυλο και διέμεινε ο Θ. Κολοκοτρώνης, στον περίφημο διωγμό των κλεφτών του 1803, διασώζεται στην Καστανία. Από την Καστανία διέφυγε το 1806 προς την Ελαφόνησο.

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

ΔΟΛΟΙ Οι Δολοί έχουν αρκετές αξιόλογες εκκλησίες. Της Αγίας Παρασκευής - μοναστηριακός με διπλό τρούλο και ωραίες τοιχογραφίες του Παναγιώτη Μπενιζέλου του 1698. Του Αγίου Βασιλείου στην κεντρική πλατεία των Κάτω Δολών, ο οποίος κατασκευάστηκε το 1776 και του οποίου το καμπαναριό επισκευάστηκε μετά από ένα μεγάλο σεισμό που έπληξε την περιοχή. Του Αγίου Νικολάου μέσα στον Πύργο του Κετσέα, με τοιχογραφίες του 1785. Της Αγίας Τριάδος με τοιχογραφίες του 1739 και της Παναγίας με τοιχογραφίες του 18ου αιώνα. Ο μοναστηριακός ναός του Αγίου Νικήτα, στους Άνω Δολούς διαθέτει αγιογραφίες του 1752 και κατά το παρελθόν λειτουργούσε κρυφό σχολείο.

ΠΛΑΤΣΑ Οι πανέμορφες εκκλησίες της υποδηλώνουν τη σπουδαιότητα της περιοχής κατά τους Βυζαντινούς και Μεταβυζαντινούς χρόνους. Στην Πλάτσα υπάρχουν αρκετοί ναοί βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων: ο Ιερός Ναός Αγίων Πάντων, Ιερός Ναός Αγίου Αντωνίου, Ιερός Ναός Υπαπαντής Σωτήρος, Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Ιερός Ναός Μεταμορφώσεως Σωτήρος, Ιερός Ναός Προφήτη Ηλία, Ιερός Ναός Παναγίας Γιάτρισσας, Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής, Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου, Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου, Ιερός Ναός Εισοδίων Θεοτόκου, Ιερός Ναός Ταξιάρχων, Ιερός Ναός Αγίας Μαρίας, Ιερός Ναός Αγίου Νίκωνος, Ιερός Ναός Αγίων Θεοδώρων, Ιερός Ναός Αγίας Τριάδας και ο Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Καμινάρη.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ Βρίσκεται κοντά στις Γαϊτσές, είναι κτισμένο σε τέτοιο σημείο που ελέγχει τα μονοπάτια προς το Ρίντομο και τα Πηγάδια.

ΑΝΔΡΟΥΜΠΕΒΙΤΣΑ Η γυναικεία μονή Ανδρουμπεβίτσας, βυζαντινό κτίσμα με στοιχεία μανιάτικης αρχιτεκτονικής είναι κτισμένη κοντά στο χωριό Μάλτα.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΑ Στη ρεματιά του Βυρού, κάτω από τις Κάλυβες, βρίσκεται το μοναστήρι του Σωτήρα, στο οποίο κάθε χρόνο γίνεται μεγάλο πανηγύρι.

ΣΑΪΔΟΝΑ Τα Μοναστήρια Σαμουήλ (χρονολογείται στο πρώτο μισό του 17ου αιώνα) και Βαϊδενίτσας (χρονολογείται στους μεταβυζαντινούς χρόνους), είναι κτισμένα κοντά στο χωριό.

